

בתי המשפט

בשא 012586/09		בית משפט מחוזי תל אביב-יפו	
09/08/2009	תאריך: 09.08.09	כבוד השופטת דליה גנות	בפני:

בעניין: מסס לירון

המבקש-התובע

נ ג ד

1. מדינת ישראל - משרד הבריאות

2. קופת חולים "מכבי"

3. דר' אריה ברכר

המשיבים-הנתבעים**החלטה**

1. בפניי בקשה להתיר העדת מומחים רפואיים מחו"ל באמצעות היוועדות חזותית (וידאו קונפרנס). הבקשה הוגשה על ידי מסס לירון (להלן: "המבקש" או "התובע") כנגד משרד הבריאות, כנגד קופת חולים "מכבי" וכנגד דר' אריה ברכר (להלן: "המשיבים" או "הנתבעים").

העובדות הצריכות למתן

2. התובע יליד 15.6.87 קיבל בשנת 1989 חיסון מסוג MHR (להלן: "החיסון"), בתחנה לבריאות המשפחה (טיפת חלב). התובע טוען כי בעקבות החיסון הוא חלה בדלקת קרום המוח, ונותר עם פגיעה מוחית חמורה אשר גרמה לו לפיגור שכלי ולבעיות נפשיות.

3. התובע טוען כי התקשה לאתר מומחים רפואיים בתחום הרלבנטי, ולכן פנה למומחים מחו"ל. מומחים אלו נתנו, לדבריו "הסכמה עקרונית" למתן חוות דעת, אך הודיעו כי לא יוכלו להגיע לישראל לצורך מתן חוות דעת, אולם יסכימו ליתן את עדותם באמצעות וידאו קונפרנס, ככל שיידרש, ומכאן הבקשה.

4. התובע טוען כי העדתם של המומחים הינם חיונית ביותר להוכחת תביעתו, וכי:

"..... מדובר בשמיעת עדויות של מומחים בעלי שם דבר אשר העדתם עשויה לתרום תרומה חשובה לבירור האמת והשמת התמונה העובדתית, ומאידיך שמיעת עדותם לא תסב כל נזק למי מן המשיבים" (סעי' 8 לבקשה).

התובע מוסיף וטוען כי העדתם של המומחים באמצעות וידאו קונפרנס תביא לחסכון כספי ותייתר את ההוצאה הכספית הכבדה הכרוכה במימון הבאתם של המומחים לישראל, דבר שיקל מאוד על התובע אשר מתקשה במימון ההוצאות הכרוכות בניהול תביעתו.

5. המשיבים מתנגדים למבוקש מכל וכל (המשיבים 2 ו-3 הצטרפו לתגובה המפורטת שהוגשה על ידי המשיבה 1).

המשיבים מפנים להלכה על פיה על המבקש להעיד עדים באמצעות היוועדות חזותית לעמוד במספר תנאים, כדי שבית המשפט ייעתר לבקשתו. כך למשל על המבקש להוכיח כי פנייתו נעשתה בתום לב, כי מדובר בעדות שהינה רלבנטית לשאלות השנויות במחלוקת, וכן, כי קיימת סיבה טובה המונעת את הגעתם של המומחים מחו"ל לישראל לצורך מתן עדותם.

לדברי המשיבים, המבקש לא עמד בתנאים הנדרשים, שכן בקשתו כללית, היא אינה נוקבת בשמות המומחים בהם מדובר כמו גם מהם נושאי התמחותם. המבקש לא פירט את הסיבות בגינן מנועים לכאורה אותם מומחים מלהגיע לישראל לצורך מתן עדות בבית המשפט, והוא אף לא צירף מסמך המאשר את נכונותם של המומחים עלומי השם ליתן חוות דעת.

יתרה מכך, המבקש לא העלה בבקשתו נימוק או טעם כלשהו אשר יצדיק היוזקות לעדותם של מומחים מחו"ל, מה עוד שתחומי הרפואה בהם נדרש ליתן חוות דעת אינם יוצאי דופן או נדירים (נוירולוגיה לילדים ומחלות זיהומיות), ואין כל קושי במציאת מומחים מתאימים בישראל. עוד נטען, כי התובע כבר צירף שלוש חוות דעת מטעמו, ולא הוסבר מדוע יש צורך במומחים נוספים, אם בכלל, והאם פנה התובע למומחים נוספים בישראל, אם לא.

המשיבים טוענים כי עדויות המומחים במקרה זה הן מהותיות וחשובות, וכי: **"עדות מסוג זה מחייבת חקירה נגדית מורכבת, תוך היעזרות בתיעוד רפואי, ספרות רפואית וכיו"ב, והצגתם למומחים הרפואיים תוך כדי חקירתם, לקבלת תגובתם" (סעי' 16 לתגובת המשיבה 1), דבר שלא יוכל להיעשות באמצעות וידאו קונפרנס.**

דיון והכרעה

6. על פי הדין הקיים נדרשת התייצבות של עד בפני בית המשפט על מנת שהשופט היושב בדין יוכל להתרשם ממהימנותו וממקצועיותו באופן בלתי אמצעי (ראה י' קדמי על הראיות, חלק שלישי, עמ' 1413; ע"א 397 יורם גיל נ' בנק דיסקונט לישראל בע"מ, פ"ד מד(2) 397; [רע"א](#)

[4649/92 פקיד שומה למפעלים נ' זורח ועדנה גהל, פ"ד מז' \(1\) 564](#). עם זאת נמצאו חריגים

לעיקרון. סעיף 13 [לפקודת הראיות](#) [נוסח חדש], התשל"א – 1971, קובע:

"(א) לפי בקשת בעל דין במשפט אזרחי רשאי בית המשפט, אם נראה צורך בכך למען הצדק ולפי התנאים שהורה עליהם, לצוות שעד או כל אדם אחר ייחקר בתצהיר על-ידי אדם פלוני ובמקום פלוני שמחוץ לתחום שיפוטו של בית המשפט, ורשאי בית המשפט ליתן הוראה בכל דבר הכרוך באותה חקירה, כפי שייראה סביר וצודק, ורשאי הוא להתיר לכל בעל דין להגיש את פרוטוקול העדות כראיה באותו משפט.

(ב) אדם שהורו לו לערוך חקירה כאמור רשאי להשביע ולערוך דו"ח מיוחד לבית המשפט בדבר החקירה ובדבר התנהגותו של כל עד או אדם אחר בה או בדבר היעדרו ממנה, ורשאי בית המשפט להורות על כל הליך וליתן כל צו כפי שייראה לו צודק."

7. בדונם בסעיף זה, קבעו בתי המשפט כי בית המשפט רשאי להורות גם על שימוש באמצעים טכנולוגיים, שיאפשרו שמיעת עד מבלי שזה יתייצב בבית המשפט, ובהם – שימוש בהיוועדות חזיתית (וידאו קונפרנס). עם זאת, נקבע לא אחת כי אין לעשות בכלי זה שימוש נרחב, וכי יש לבדוק כל מקרה לגופו (ראה [רע"א Snnithkline Beecham 3005/02 נ' אוניפארם בע"מ, פ"ד נו 865](#); ד' לוי "תורת הפרוצדורה האזרחית, מבוא לעקרונות יסוד" עמ' 114; [ע"א 7516/02 דר' דוד פישר נ' רו"ח יוכמן](#) (פורסם בנבו).

8. זה המקום לציין כי גם בטרם שוכלל מכשיר הוידאו קונפרנס, דנו בתי המשפט בבקשות להתרת גביית עדות בחו"ל, לפי סעי' 13 [לפקודת הראיות](#), אולם הציבו תנאים מחמירים בהתירם זאת. [בע"א 84/51 קלינגהופר נ' בלוס \(פ"ד ו\) 198](#) (להלן: "פרשת קלינגהופר"), מנה בית המשפט שלושה תנאים עיקריים להתרת גביית עדות בחו"ל:

"א. הבקשה הוגשה בתום לב

ב. העדויות רלבנטיות לבירור המחלוקות.

ג. קיימת סיבה טובה המונעת מהעד להתייצב לעדות בישראל"

מסקירת הפסיקה מאז ועד היום עולה כי בתי המשפט אימצו את המבחנים האמורים גם בדונם בשאלה האם להתיר עדות באמצעות וידאו קונפרנס, אם לאו, ולמעשה, פסק הדין בפרשת קלינגהופר נותר בבחינת ההלכה המנחה והמחייבת גם בשאלת התרת היוועדות חזיתית (וידאו קונפרנס).

העניין נדון לאחרונה ברע"א 3810/06 י. דורי את צ'יקובסקי בניה והשקעות בע"מ נ' שמאי גולדשטיין ואח' (פורסם בנבו) (להלן: "פרשת דורי"). בפרשת דורי חזרו השופטים על ההלכות הידועות בקובעם:

8. "נהוג לומר כי סמכותו של בית המשפט להורות על גביית עדות במשפט אזרחי מחוץ למדינה, קבועה בסעיף 13 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א 1971 (להלן – פקודת הראיות). הסעיף מורה כי 'לפי בקשת בעל דין במשפט אזרחי רשאי בית המשפט, אם נראה צורך בכך למען הצדק ולפי התנאים שהורה עליהם, לצוות שעד או כל אדם אחר ייחקר בתצהיר על ידי אדם פלוני ובמקום פלוני שמחוץ לתחום שיפוטו של בית המשפט, ורשאי בית המשפט ליתן הוראה בכל דבר הכרוך באותה חקירה, כפי שייראה סביר וצודק, ורשאי הוא להתיר לכל בעל דין להגיש את פרוטוקול העדות כראיה באותו משפט'. הפרשנות שניתנה לסעיף זה בפסיקה לאורך השנים הייתה פרשנות מצמצמת. נקבע כי על המבקש גביית עדות מחוץ למדינה להוכיח כי פנייתו לבית המשפט נעשתה בתום לב; כי העדים שהמבקש חפץ בגביית עדותם ימסרו עדות רלוונטית לשאלות השנויות במחלוקת; וכי קיימת סיבה טובה המונעת את בואם של העדים לחקירה בישראל (ראו, ע"א 84/51 הנ"ל, בע' 202). בית המשפט הקפיד במיוחד בבחינת התקיימותן של דרישות אלה בעת שדן בבקשות לגביית עדות של בעל דין. זאת, לאור החשיבות הרבה של התרשמות ישירה של בית המשפט מחקירה, כאשר מדובר בבעל דין מעוניין. בית המשפט החמיר אף יותר כאשר דובר בבקשה לגביית עדותו של תובע, ונקבע כי רק במקרים יוצאים מגדר הרגיל תינתן רשות לכך. הטעם לכך היה שהתובע עצמו בחר להגיש תביעתו בישראל ולפיכך נושא הוא 'בחובה מוסרית רבה יותר' ואין להתיר לו להעביר את זירת בירור המחלוקת למקום אחר (ראו, רע"א 4649/92 הנ"ל בעמוד 569; וכן, ע"א 84/51 הנ"ל, בעמוד 207; ע"א 87/66 פולשנסקי נ' גולדבלום, פ"ד כ(3) 54, 56 (1966); לנסיבות בהן לא תהיה נפקות לכך שמדובר בעדותו של תובע, ראו ע"א 6/69 ווטסון נ' חברת שרתון ים התירון בע"מ, פ"ד כג(1) 487 (1969)).

9. בין הטעמים שהוכרו כטעמים טובים להימנעות מהגעה למתן עדות בישראל נכללו טעמים הנוגעים לבריאותם של העדים (ראו, ע"א 84/51 הנ"ל; רע"א 4649/92 הנ"ל); טעמים הנוגעים למצב הביטחוני בישראל בעת מתן העדות (ראו רע"א Smithkline Beecham P.L.C 3005/02. נ' אוניפארם בע"מ, פ"ד נו(6) 865 (2002); רע"א 10923/02 שניידר נ' Bayerische Landesbank (לא פורסם, 27.2.03); רע"א 6635/02 סופרפלסט בע"מ נ' Societe Nouvelle de Chimie Industrielle, פ"ד נו(6) 739 (2002)) וטעמים שונים הקשורים בהתחייבויות קודמות של עדים, שלא ניתן היה להשתחרר מהן (ע"א 84/51 הנ"ל). לעומת זאת, נקבע כי חשש שמא

תעוכב יציאתו של העד מישראל על ידי נושיו אינו סיבה טובה להתיר גביית עדות מחוץ לתחום המדינה (בר"א 109/68 רייך נ' המר, פ"ד כב(2) 306 (1968); ע"א 397/87 גיל נ' בנק דיסקונט לישראל בע"מ, פ"ד מד(2) 397 (1989)). כן נקבע כי טעמים הנוצרים במצבו הכלכלי של העד או בעל הזין אינם טעמים מספיקים לגביית עדות מחוץ לתחום המדינה (ראו, ע"א 84/51 הנ"ל בעמודים 207-208 והשוו להערתו של השופט לנדוי בע"א 185/67 נוסבאום נ' ויטלה, פ"ד כא(2) 104, 10 (1967)). (הדגשה שלי – ד.ג.)

השופט בדימוס ש' לוי מביע דעתו בספרו "תורת הפרוצדורה האזרחית" כי מן הראוי להגמיש את המבחנים המחמירים שנקבעו בעבר להעדת עד בחו"ל, וזאת נוכח התפתחות האמצעים הטכנולוגיים המאפשרים לבית המשפט להתרשם מהעד הנמצא בחו"ל כאילו היה באולם בית המשפט, אולם הנסיון מלמד כי בתי המשפט אינם נענים ביד רחבה לבקשות לחקירת עדים באמצעות היוועדות חזיתית, ומאפשרים זאת בנסיבות חריגות בלבד.

ומן הכלל אל הפרט

6. אין חולק כי גורל התביעה יוכרע על סמך עדויותיהם של המומחים הרפואיים שיוזמנו על ידי כל אחד מהצדדים. אלא מאי? בעניין אשר בפניי הגיש התובע בקשה כללית וסתמית. הוא נמנע מלנקוב בשמות המומחים הרפואיים שמבוקש להעידם באמצעות היוועדות חזיתית, הוא נמנע מלפרט את התחום בו הם מומחים, הוא לא המציא את הסכמתם ליתן חוות דעת ולהיחקר לגביה, ואף לא צירף כל חוות דעת מטעמם. הנה כי כן, מדובר בבקשה אשר הוגשה על דרך הסתם, המתייחסת למומחים עלומים, ומיותר לציין כי לא ניתן להתייחס לבקשה כגון דא. לא זו אף זו. התובע המציא חוות דעת התומכת בטענותיו, ולא ברור מדוע הוא סבור שהוא זקוק לחוות דעת נוספות, מה עוד שפשיטא הוא, שצירוף של חוות דעת נוספות יכול שיהיה רק על דרך של תיקון כתב התביעה, שכן חוות הדעת היא עילת התביעה.

בנוסף, המבקש לא פירט מהי "הסיבה הטובה" בגינה נמנע מאותם מומחים עלומים להתייצב בבית המשפט בישראל, כדי להיחקר על חוות דעתם. "ההסבר" היחיד שניתן הוא "שיבצר מהם להגיע לארץ". "הסבר" זה – לאו הסבר הוא, ובוודאי שאינו מהווה "סיבה טובה" המונעת את התייצבות המומחים לחקירה בבית המשפט בישראל.

המבקש טוען עוד שנבצר מאותם מומחים עלומים להגיע לישראל כדי להחקר על חוות דעתם בשל "עומס עבודה ולפרק זמן ארוך להימצאות מחוץ לעבודה". גם הנמקה זו – לאו הנמקה היא.

מטבע הדברים, מוטל על כל המומחים הרפואיים עומס עבודה רב, והם מתקשים להיעדר מעבודתם. באם היתה מתקבלת הנמקה זו כ"סיבה טובה", כי אז היה נפרץ הפרץ, ולמעשה ניתן היה לאשר חקירתו של כל מומחה מחו"ל בדרך של היוועדות חזותית, וכמובן שלא זו הייתה כוונת המחוקק. מעבר לצורך יובהר כי יש ממש בטענת המשיבים על פיה קרוב לוודאי שיזדקקו להצגת מסמכים ו/או מאמרים רפואיים במהלך החקירה, דבר שהוא בלתי אפשרי, או קשה מאד, במסגרת היוועדות חזותית.

סוף דבר, משלא הומצאה סיבה כלשהי להתרת העדות בדרך של היוועדות חזותית, נדחית בזאת הבקשה.

שכ"ט עו"ד בסך 3,000 ₪ בתוספת מע"מ כחוק יושת על המבקש לטובת כל אחד מהמשיבים. סכום זה יישא הפרשי הצמדה וריבית חוקית מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

המזכירות תשלח עותק ההחלטה לב"כ הצדדים בדואר רשום עם אישור מסירה.

דליה גנות 54678313-12586/09

ניתנה היום, י"ט באב, תשס"ט (9 באוגוסט 2009), בלשכתי.

דליה גנות, שופטת

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[הודעה למנויים על עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו - הקש כאן](#)